

การจัดการเชิงความร่วมมือ ภาครัฐ ธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ในการจัดการ
ปัญหาชายหาดแม่รำพึงที่ได้รับผลกระทบจากการรั่วไหลของน้ำมันในทะเล¹
Public private and public sector collaboration management
in managing the problem of Mae Ramphueng beach affected
by the oil spill in the sea

นางสาวรุ่งนภา พงษ์ศิลา²
รองศาสตราจารย์ ดร. ดำรงค์ศักดิ์ จันโททัย³

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการเชิงความร่วมมือ ภาครัฐ ธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ในการจัดการปัญหาชายหาดแม่รำพึงที่ได้รับผลกระทบจากการรั่วไหลของน้ำมันในทะเล มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการเชิงความร่วมมือของภาครัฐ ธุรกิจเอกชน และประชาชน ในการจัดการปัญหาชายหาดแม่รำพึงที่ได้รับผลกระทบจากการรั่วไหลของน้ำมันในทะเล ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการจัดการเชิงความร่วมมือในการจัดการปัญหาชายหาดแม่รำพึงที่ได้รับผลกระทบจากการรั่วไหลของน้ำมันในทะเล และการนำเสนอแนวทางในการพัฒนาการจัดการเชิงความร่วมมือในการจัดการปัญหาชายหาดแม่รำพึงที่ได้รับผลกระทบจากการรั่วไหลของน้ำมันในทะเล การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การสัมภาษณ์แบบสนทนอย่างไม่มีเป็นทางการ โดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือผู้บริหารท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตำบลตะพง ผู้แทนของบริษัท สตาร์ ปิโตรเลียม รีไฟน์นิ่ง จำกัด (มหาชน) หรือ SPRC ผู้แทนกลุ่มประมงบริเวณชายหาดแม่รำพึง

ผลการศึกษาพบว่า การจัดการเชิงความร่วมมือภาครัฐ ธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นความร่วมมือในด้านการวางแผน การแลกเปลี่ยนข้อมูล การปฏิบัติ การประเมิน และการบันทึกข้อตกลง สามารถดำเนินการได้ดีพอสมควร ในกรณีของชายหาดแม่รำพึงยังคงมีปัญหาด้านการประสานงานและการสื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน ซึ่งแต่ละหน่วยงานมีอำนาจหน้าที่ที่ไม่เหมือนกัน การทำงานร่วมกันจึงอาจเกิดความซ้ำซ้อน รวมไปถึงการจัดการภัยพิบัติในกรณีนี้จำเป็นต้องมีการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และประสานงานกันระหว่างทุกฝ่าย เพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ที่ดีที่สุด เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติ และระบบนิเวศได้ฟื้นฟูลงสู่สภาวะปกติต่อไป

คำสำคัญ : ความร่วมมือ, การรั่วไหลของน้ำมัน, หาดแม่รำพึง

¹ บทความเรียงจากการศึกษาอิสระเรื่องการจัดการเชิงความร่วมมือ ภาครัฐ ธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ในการจัดการปัญหาชายหาดแม่รำพึงที่ได้รับผลกระทบจากการรั่วไหลของน้ำมันในทะเล

² นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (กลุ่มวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น) คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

Abstract

This research investigates the collaborative management among public, private, and community sectors in addressing the impact of the oil spill on Mae Ramphueng Beach. The objectives of this study are to examine the collaborative management approaches employed by the public, private, and community sectors in addressing the oil spill issue, to identify the challenges and obstacles in implementing such collaborations, and to propose strategies for enhancing collaborative management in this context. The study employs a qualitative research methodology, utilizing informal conversational interviews and semi-structured interviews as tools for data collection. Key informants include local administrators, disaster prevention and mitigation officials in Taphong Subdistrict, representatives from Star Petroleum Refining Public Company Limited (SPRC), and representatives of the local fishing community near Mae Ramphueng Beach.

The findings reveal that collaboration among public, private, and community sectors plays a pivotal role in addressing the issue efficiently and effectively. This collaboration encompasses planning, information sharing, implementation, evaluation, and agreement documentation. However, challenges persist, particularly in coordination and communication at the local level, where multiple agencies with different roles and responsibilities often overlap. Continuous and integrated efforts among all parties are essential for successful disaster management outcomes. Such efforts would not only optimize the response to the crisis but also ensure the restoration of natural resources and ecosystems to their normal state.

Keywords : Cooperation, oil spill, Mae Ramphueng Beach

บทนำ

ประเทศไทยได้ดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการพัฒนาแหล่งน้ำมันเชื้อเพลิง เพื่อตอบสนองความต้องการน้ำมันที่เพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน สังเกตได้จากยานพาหนะที่ใช้บนท้องถนน และธุรกิจอุตสาหกรรมที่ใช้ในปัจจุบันมีมากขึ้น การขนส่งน้ำมันทางทะเลจึงมีบทบาทสำคัญในการขนถ่ายน้ำมันที่มีต้นทุนต่ำ เมื่อเทียบการขนส่งทั่วไป แต่ปัญหาการขนส่งน้ำมันทางทะเล สามารถเกิดขึ้นได้เช่นกัน จากการรั่วไหลของน้ำมันที่สับเนื่องมาจากท่อขนถ่ายน้ำมันที่ชำรุดเสียหาย

ระยอง เป็นจังหวัดหนึ่งที่ตั้งอยู่บริเวณอ่าวไทยด้านตะวันออกของประเทศไทย มีพื้นที่ทั้งป่าพรุ ชายฝั่ง ป่าชายเลน รวมถึงชายหาดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่สำคัญของภาคตะวันออก และอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด และยังมีนิคมอุตสาหกรรมที่ช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ เช่น นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด รวมกว่า 10 นิคมอุตสาหกรรม รวมถึงการเป็นพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) ซึ่งเป็นพื้นที่สำคัญที่มีการขนส่งสินค้าอุตสาหกรรมจำนวนมาก และมีการขนส่งน้ำมันดิบเพื่อใช้ในทางอุตสาหกรรมจากอ่าวไทย เป็นกิจกรรมสำคัญ

สำหรับหาดแม่รำพึง เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง อยู่ในความดูแลของอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด ที่สร้างตามธรรมชาติที่สวยงาม ช่วงเดือนมกราคม พ.ศ. 2565 เกิดเหตุการณ์ที่ถือเป็นโศกนาฏกรรมทางสิ่งแวดล้อมของจังหวัดระยอง เมื่อน้ำมันดิบรั่วกลางทะเลมาบตาพุด รั่วทะลักออกจากท่อใต้ทะเลของท่อนขนถ่ายน้ำมันกลางอ่าวไทย ของบริษัท สตาร์ ปิโตรเลียม รีไฟน์นิ่ง จำกัด (มหาชน) หรือ SPRC พักคอยู่ทางทิศใต้ของนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง และน้ำมันเคลื่อนเข้าสู่ชายฝั่งทางด้านเหนือของจังหวัดระยอง เข้าสู่ชายฝั่งทะเลหาดแม่รำพึง หลังจากเกิดเรื่องน้ำมันดิบรั่วไหล ทำให้ประชาชนตระหนักถึงการแก้ไขสถานการณ์ในระยะสั้นได้ แต่อย่างไรก็ตามต้องคำนึงถึงผลกระทบในระยะยาวด้วย ที่จะส่งผลกระทบต่อสัตว์ทะเลและระบบนิเวศทางทะเลที่มีความเปราะบางอย่างยิ่ง

ด้วยเหตุผลนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาการจัดการเชิงความร่วมมือ ภาครัฐ ธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ในการจัดการปัญหาชายหาดแม่รำพึงที่ได้รับผลกระทบจากการรั่วไหลของน้ำมันในทะเล ว่าภาครัฐ ธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน มีความร่วมมือกันในการจัดการกับปัญหาจากน้ำมันรั่วไหลอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการจัดการเชิงความร่วมมือของภาครัฐ ธุรกิจเอกชน และประชาชน ในการจัดการปัญหาชายหาดแม่รำพึงที่ได้รับผลกระทบจากการรั่วไหลของน้ำมันในทะเล
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการจัดการเชิงความร่วมมือ ในการจัดการปัญหาชายหาดแม่รำพึงที่ได้รับผลกระทบจากการรั่วไหลของน้ำมันในทะเล
3. เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาการจัดการเชิงความร่วมมือในการจัดการปัญหาชายหาดแม่รำพึงที่ได้รับผลกระทบจากการรั่วไหลของน้ำมันในทะเล

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา :

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเชิงความร่วมมือ ภาครัฐ ธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน เกี่ยวกับการจัดการปัญหาชายหาดแม่รำพึงที่ได้รับผลกระทบจากการรั่วไหลของน้ำมันในทะเล และศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการจัดการเชิงความร่วมมือ ในการจัดการปัญหาชายหาดแม่รำพึงที่ได้รับผลกระทบจากการรั่วไหลของน้ำมันในทะเล เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหาดแม่รำพึงต่อไป

2. ขอบเขตด้านประชากร : การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ

2.1 ภาครัฐ เช่น ผู้บริหารท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

2.2 ธุรกิจเอกชน เช่น ผู้แทนของบริษัท สตาร์ ปิโตรเลียม รีไฟน์นิ่ง จำกัด (มหาชน)

2.3 ประชาชน เช่น ผู้แทนกลุ่มประมงและผู้ประกอบการร้านค้าบริเวณชายหาดแม่รำพึง

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ :

พื้นที่ชายหาดแม่รำพึง ตำบลตะพง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา :

การศึกษานี้ได้ใช้เวลาในการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เวลาในช่วงเดือนกันยายน 2567 - พฤศจิกายน 2567

ข้อจำกัดของการศึกษา

ข้อจำกัดของการศึกษาคือการวิจัยเรื่องการจัดการเชิงความร่วมมือภาครัฐ ธุรกิจเอกชน และภาคประชาชนในการจัดการปัญหาชายหาดแม่รำพึงที่ได้รับผลกระทบจากการรั่วไหลของน้ำมันในทะเล พบปัญหาด้านการเข้าถึงข้อมูลที่ไม่ครอบคลุมครบทุกด้าน เนื่องจากข้อมูลบางอย่างมีความละเอียดอ่อนไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลได้ หากเปิดเผยข้อมูลอาจส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่น หรืออาจทำให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนระดับองค์กร จึงสรุปผลหรือแนะนำแนวทางการพัฒนาความร่วมมือได้ไม่เต็มที่เท่าที่ควร

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **การจัดการเชิงความร่วมมือ** หมายถึง กระบวนการดำเนินงาน ตามที่ต้องอาศัยการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดความร่วมมือภายใต้การจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยเป็นการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป หรือ ระหว่างองค์กรตั้งแต่ 2 องค์กรขึ้นไป ให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย เพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของชายหาดแม่รำพึงที่ได้รับผลกระทบจากการรั่วไหลของน้ำมันในทะเล

2. **ความร่วมมือภาครัฐ ธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน** หมายถึง การดำเนินการ ที่ภาครัฐ ธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ แก้ไขปัญหาและอุปสรรคของชายหาดแม่รำพึงที่ได้รับผลกระทบจากการรั่วไหลของน้ำมันในทะเล

3. **หาดแม่รำพึง** หมายถึง หาดที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของจังหวัดระยอง มีทิวทัศน์ที่สวยงาม เป็นชายหาดที่ร่มรื่นตลอดแนว และอยู่ในความดูแลของอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด

4. การรั่วไหลของน้ำมันในทะเล หมายถึง การเกิดเหตุการณ์น้ำมันดิบรั่วไหลที่จุดขนถ่ายน้ำมันของบริษัทเอกชนและถูกพัดมาขึ้นบริเวณชายหาดแม่รำพึงที่นับเป็นภัยพิบัติทางทะเลครั้งใหญ่ ที่ส่งผลกระทบต่อชาวตำบลตะพง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เข้าใจการจัดการเชิงความร่วมมือของภาครัฐ เอกชน และประชาชน ในการจัดการปัญหาชายหาดแม่รำพึงที่ได้รับผลกระทบจากการรั่วไหลของน้ำมันในทะเล
2. ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของการจัดเชิงความร่วมมือในการจัดการปัญหาชายหาดแม่รำพึงที่ได้รับผลกระทบจากการรั่วไหลของน้ำมันในทะเล
3. ทำให้สามารถเสนอแนวทางในการพัฒนาการจัดการความร่วมมือในการจัดการปัญหาชายหาดแม่รำพึงที่ได้รับผลกระทบจากการรั่วไหลของน้ำมันในทะเล

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความร่วมมือ

1.1 การสร้างความร่วมมือ

การสร้างความร่วมมือ (Collaboration) ประกอบไปด้วยประเด็นหลักๆ คือ จำนวนของผู้เล่นหรือองค์การที่เข้ามามีความร่วมมือกัน ซึ่งต้องมีมากกว่าหนึ่ง และมีการสร้างความสัมพันธ์ในลักษณะพันธมิตร ระหว่างช่วงระยะเวลาที่แตกต่างกัน มีการเรียนรู้ร่วมกัน ร่วมกันหาข้อตกลงบนพื้นฐานของความสมานฉันท์ และมีการนำเสนอเพิ่มว่า การสร้างความร่วมมือ (Collaboration) ที่เกิดขึ้นสามารถพัฒนาและก้าวต่อไปได้ ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขหลากหลายประเภทด้วยกัน ประกอบด้วย การมีเป้าหมายร่วมกัน มีรายละเอียดที่ชัดเจน หรือมีการแลกเปลี่ยนเป้าหมายซึ่งกันและกัน ต้องมีการสนับสนุนด้านเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร ที่สามารถนำมาใช้ได้ ต้องมีการเปิดกว้างทางความคิด ทักษะคติ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกันตลอดจน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเจรจาพูดคุยเกี่ยวกับปัญหา รวมทั้งเกี่ยวกับข้อผิดพลาดต่างๆที่เกิดขึ้น ที่แต่ละคนประสบพบเจอระยะยาวร่วมกัน (Robert Agranoff, 2006)

1.2 การจัดการปกครองแบบร่วมมือกัน

การจัดการปกครองแบบร่วมมือกัน (collaborative governance) เกิดขึ้นจากความซับซ้อนของการเกิดปัญหาการจัดการปกครอง ซึ่งทำให้ภาครัฐต้องมองหาความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ เพื่อหาทางแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพ ด้วยการพัฒนานโยบายสาธารณะ ที่มีประสิทธิผลร่วมกัน การกำหนดทิศทางนี้มีเป้าหมายเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจในหมู่ประชาชน ซึ่งเกิดจากความล้มเหลวของภาครัฐในการจัดการปัญหาต่างๆ เพียงลำพังในอดีตมีการเปิดพื้นที่สำหรับการมีส่วนร่วมและการสร้างความรับผิดชอบร่วมกัน ซึ่งจะช่วยเพิ่มโอกาสในการบรรลุผลลัพธ์ที่ต้องการได้ดีกว่า ทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศที่กำลังพัฒนา การจัดการปกครองแบบร่วมมือจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (Ansell & Gash, 2008; Emerson & Nabatchi, 2015)

1.3 กระบวนการความร่วมมือ

กระบวนการความร่วมมือคือการที่หลายองค์กรหรือหลายฝ่ายมาทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ไม่สามารถทำได้โดยองค์กรเดียวหรือทำได้ยาก หากทำคนเดียว กระบวนการนี้ไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับการทำงานร่วมกันเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเรียนรู้ร่วมกัน การหาข้อตกลงร่วมกัน และการสร้างความเข้าใจระหว่างกัน โดยต้องมีบทบาทที่ชัดเจนและเป็นพันธมิตรในการทำงานร่วมกัน การสร้างความสัมพันธ์ที่เป็นหุ้นส่วนจะช่วยให้เกิดผลลัพธ์ที่ดียิ่งขึ้น และในกระบวนการนี้ การสร้างความสมานฉันท์และความเข้าใจร่วมกันเป็นสิ่งสำคัญมากกว่าการตัดสินใจฝ่ายเดียว (Robert Agranoff, 2006 : 59)

1.4 องค์ประกอบของความร่วมมือ

องค์ประกอบของความร่วมมือ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ด้านความร่วมมือในการทำแผน คือ การร่วมกันวางแผนและกำหนดแนวทางการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการ โดยหน่วยงานต่างๆ จะร่วมกันกำหนดเป้าหมายและกลยุทธ์ พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและนโยบายเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน
2. ด้านความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูล คือ หน่วยงานต่างๆ ให้การสนับสนุนข้อมูลความรู้ และความชำนาญกันและกัน
3. ด้านความร่วมมือในการปฏิบัติ คือ หน่วยงานต่างๆ ทำงานร่วมกัน โดยมีการตัดสินใจร่วมกัน ปฏิบัติงานร่วมกัน พึ่งพาอาศัยกันเพื่อบรรลุเป้าหมายเดียวกัน
4. ด้านความร่วมมือในการประเมิน คือ หน่วยงานต่างๆ ร่วมกันประเมินผลการดำเนินงาน โดยยอมรับและรับฟังผลการประเมิน ซึ่งช่วยให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาการทำงานในอนาคตได้
5. ด้านความร่วมมือในการบันทึกข้อตกลง คือ การสร้างความร่วมมืออย่างเป็นทางการระหว่างหน่วยงาน โดยมีการประชุมและบันทึกข้อตกลงความร่วมมือเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อสร้างความเข้าใจและการดำเนินงานร่วมกันในระยะยาว

2. แนวคิดการจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่

การจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่ (New Public Governance: NPG) สามารถจำแนกออกเป็น 5 รูปแบบ (ไททัศน์ มาลา, 2561) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การจัดการปกครองเชิงสังคมการเมือง (Socio-Political Governance) การจัดการปกครองเชิงสังคมการเมืองเน้นการพิจารณาบริบททางสังคมและการเมืองที่มีผลต่อการตัดสินใจทางการปกครอง โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจและการกำหนดนโยบาย ซึ่งคำนึงถึงความต้องการและสิทธิของประชาชนในทุกภาคส่วน การจัดการปกครองแบบนี้มักจะเน้นการเปิดเผยข้อมูล การส่งเสริมความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอนของการบริหารงาน เพื่อเสริมสร้างความยั่งยืนทางการเมืองและสังคม.

2. การจัดการปกครองเชิงนโยบายสาธารณะ (Public Policy Governance) การจัดการปกครองในรูปแบบของนโยบายสาธารณะมุ่งเน้นไปที่การออกแบบและดำเนินนโยบายที่สามารถตอบสนองต่อปัญหาสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะใช้กระบวนการที่มีส่วนร่วมของหลายฝ่าย รวมถึงประชาชน ภาคเอกชน และองค์กรต่างๆ ในการสร้างและประเมินนโยบายต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหา

ที่เกิดขึ้นในสังคม การดำเนินงานภายใต้แนวคิดนี้มักจะให้ความสำคัญกับการใช้ข้อมูล และการวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายที่ตอบโจทย์.

3. การจัดการปกครองเชิงการบริหาร (Administrative Governance) การจัดการปกครองเชิงการบริหารมุ่งเน้นที่การจัดการและการบริหารภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ โดยให้ความสำคัญกับการทำงานของหน่วยงานราชการ การกระจายอำนาจและการแบ่งงานในหน่วยงานต่างๆ ให้มีการดำเนินการที่เป็นระบบและโปร่งใส โดยมีการจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ดี.

4. การจัดการปกครองในรูปแบบของการรับเหมาช่วง (Contract Governance) การจัดการปกครองในรูปแบบของการรับเหมาช่วง (Contract Governance) เน้นการใช้สัญญาหรือข้อตกลงระหว่างรัฐบาลกับภาคเอกชนหรือองค์กรต่างๆ เพื่อให้บริการสาธารณะต่างๆ แทนการดำเนินการโดยตรงจากรัฐ โดยการจัดการแบบนี้มักจะถูกใช้ในกรณีที่ภาครัฐไม่มีความสามารถในการให้บริการเอง เช่น การจัดทำโครงการสาธารณูปโภค หรือการบริหารจัดการโครงการที่มีความซับซ้อน ซึ่งการใช้สัญญาจะช่วยให้มีการควบคุมและตรวจสอบได้ง่ายขึ้น.

5. การจัดการปกครองในรูปแบบของเครือข่าย (Network Governance) การจัดการปกครองในรูปแบบของเครือข่ายหมายถึงการประสานงานและการทำงานร่วมกันระหว่างหลายภาคส่วน (รัฐบาล ภาคเอกชน ภาคประชาชน องค์กรระหว่างประเทศ) เพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน โดยไม่มีกลไกการควบคุมแบบตรงไปตรงมาจากรัฐบาล แต่ใช้การสร้างความร่วมมือและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพระหว่างผู้มีส่วนได้เสียต่างๆ เพื่อจัดการกับปัญหาหรือความท้าทายในสังคม การจัดการในรูปแบบนี้มักเน้นการมีส่วนร่วมและการแบ่งปันทรัพยากรเพื่อผลลัพธ์ที่ดีกว่า

แนวคิดการจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่ จึงใช้ "กลไกเครือข่ายและหุ้นส่วน" เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะและการส่งมอบบริการ โดยสามารถประยุกต์ใช้กับการจัดการปกครองท้องถิ่น ซึ่งช่วยให้การบริหารเปลี่ยนจากรูปแบบดั้งเดิมที่เน้นระบบราชการไปสู่การจัดการแบบเครือข่ายที่ส่งเสริมความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายและการส่งมอบบริการสาธารณะจะเสริมสร้างพลังอำนาจและความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่น อีกทั้งยังสร้างทุนทางสังคมที่จะเป็นแรงขับเคลื่อนในการต่อรองและสร้างความสมานฉันท์ในสังคมต่อไป

3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม

การจัดการสิ่งแวดล้อม หมายถึง กระบวนการใช้สิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ โดยการวางแผน ดำเนินงาน ติดตามประเมินผลและปรับปรุง แก้ไขพัฒนาให้ดีขึ้น ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงการใช้อย่างประหยัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ใช้ให้ได้อย่างยั่งยืน ยาวนานตลอดไป และเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อมวลมนุษย์และธรรมชาติให้มากที่สุด (วินัย วีระวัฒนานนท์, 2540 : 185)

การจัดการสิ่งแวดล้อม คือ กระบวนการในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงการวางแผน การดำเนินงาน การติดตามประเมินผล และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทรัพยากรเหล่านั้นถูกใช้ในทางที่ยั่งยืนและเอื้อประโยชน์ทั้งต่อมนุษย์และธรรมชาติในระยะยาวในปัจจุบัน การจัดการสิ่งแวดล้อมมีความจำเป็นมากขึ้นเนื่องจากเหตุผลหลายประการ เช่น ทรัพยากรธรรมชาติที่มีจำกัด ไม่เพียงพอต่อความต้องการที่เพิ่มขึ้นจากการเจริญเติบโตของประชากร

และการพัฒนาเศรษฐกิจ, การบริโภคที่สูงขึ้นจากสังคมผู้บริโภค, การทำลายสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมต่างๆ เช่น การถางป่า การสร้างอาคารต่างๆ โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และการดำเนินนโยบายที่อาจไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

ดังนั้นในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้บรรลุเป้าหมายจะขึ้นอยู่กับหลักความจริงซึ่งเป็นหลักการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ควรนำมาปฏิบัติดังนี้ (สุรินทร์ เศรษฐมานิต, อ้างถึงใน กนก จันทร์ทอง, 2541: 101)

1. สสารย่อมไม่สูญหายไปจากโลก แต่อาจเปลี่ยนจากรูปหนึ่งไปเป็นอีกรูปหนึ่งได้
2. สิ่งแวดล้อมเป็นแหล่งทรัพยากร และเป็นแหล่งรองรับของเสีย
3. สิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่มียราคา ไม่ว่าเราจะใช้สิ่งแวดล้อมในลักษณะใดก็ตาม
4. กฎของอุปสงค์และอุปทาน (Demand and supply)

4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติ

ภัยพิบัติ หมายถึง การหยุดชะงักอย่างรุนแรงของการปฏิบัติหน้าที่ของชุมชนหรือสังคมที่เป็นผลมาจากการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติหรือเกิดจากมนุษย์ ที่ส่งผลกระทบต่อชีวิต ทรัพย์สิน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างกว้าง เกินกว่าความสามารถของชุมชน ที่ได้รับผลกระทบดังกล่าวจะรับมือโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2557)

การจัดการภัยพิบัติ

การจัดการภัยพิบัติ หมายถึง กระบวนการที่มุ่งลดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน โดยแบ่งออกเป็นสามระยะตามลำดับเวลาในการจัดการภัยพิบัติ ได้แก่ 1) ระยะก่อนเกิดภัย 2) ระยะขณะเกิดภัย และ 3) ระยะหลังเกิดภัย โดยแต่ละช่วงจะมีการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน

1. ระยะก่อนเกิดภัย เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการเพื่อป้องกันและลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ เช่น การเตรียมข้อมูลพื้นที่เสี่ยง การตั้งระบบเฝ้าระวังและแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า การฝึกอบรมและซ้อมแผนการรับมือภัยพิบัติ การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชน เพื่อให้พร้อมรับมือเมื่อเกิดภัย

2. ระยะเกิดภัยพิบัติ เป็นช่วงเวลาที่ต้องตอบสนองทันทีในขณะที่ภัยพิบัติเกิดขึ้น โดยมี การควบคุมสถานการณ์ การช่วยเหลือผู้ประสบภัย การให้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน การค้นหาและกู้ภัย รวมถึงการอพยพผู้คนที่ได้รับผลกระทบ

3. ระยะหลังเกิดภัยพิบัติ เป็นช่วงที่มุ่งฟื้นฟูและเยียวยาผู้ประสบภัย เช่น การดูแลด้านร่างกายและจิตใจ การฟื้นฟูระบบสาธารณสุขปกติและการกลับสู่สภาวะปกติ ซึ่งต้องใช้เวลาและความร่วมมือจากหลายหน่วยงาน

กรอบแนวคิดของการศึกษา

การจัดการเชิงความร่วมมือ ภาครัฐ ธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ในการจัดการปัญหาชายหาดแม่รำพึงที่ได้รับผลกระทบจากการรั่วไหลของน้ำมันในทะเล นำแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความร่วมมือ

แนวคิดการจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้กรอบแนวคิดในการวิจัย ครั้งนี้

1. การจัดการเชิงความร่วมมือของภาครัฐ ธุรกิจเอกชน และประชาชน โดยพิจารณาจากแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความร่วมมือ ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบดังนี้

1. ด้านความร่วมมือในการทำแผน
2. ด้านความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูล
3. ด้านความร่วมมือในการปฏิบัติ
4. ด้านความร่วมมือในการประเมิน
5. ด้านความร่วมมือในการบันทึกข้อตกลง

2. ปัญหาและอุปสรรคของการจัดการเชิงความร่วมมือของภาครัฐ ธุรกิจเอกชน และประชาชน โดยพิจารณาจากแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความร่วมมือ ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบดังนี้

1. ด้านความร่วมมือในการทำแผน
2. ด้านความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูล
3. ด้านความร่วมมือในการปฏิบัติ
4. ด้านความร่วมมือในการประเมิน
5. ด้านความร่วมมือในการบันทึกข้อตกลง

3. แนวทางในพัฒนาการจัดการเชิงความร่วมมือในการจัดการปัญหาชายหาดแม่รำพึงที่ได้รับผลกระทบจากการรั่วไหลของน้ำมันในทะเล ประชาชน โดยพิจารณาจากแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติ

จากกรอบแนวคิดในการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น จะแสดงผลให้ปรากฏการณ์ที่ผู้วิจัยศึกษาคือ “การจัดการเชิงความร่วมมือ ภาครัฐ ธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ในการจัดการปัญหาชายหาดแม่รำพึงที่ได้รับผลกระทบจากการรั่วไหลของน้ำมันในทะเล”

รูปแบบของการศึกษา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษา วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยจำแนกออกเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

ภาครัฐ : ได้แก่ ผู้บริหารท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ภาคเอกชน : ได้แก่ ผู้แทนของบริษัท สตาร์ ปีโตรเลียม รีไฟน์นิ่ง จำกัด (มหาชน)

ภาคประชาชน : ผู้แทนกลุ่มประมงบริเวณชายหาดแม่รำพึง

เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง วิธีการเก็บรวบรวมจากแหล่งข้อมูลโดยการศึกษาและจดบันทึกสาระสำคัญ เกี่ยวกับ การจัดการเชิงความร่วมมือ ภาครัฐ ธุรกิจ

เอกชน และภาคประชาชน ในการจัดการปัญหาชายหาดแม่รำพึง ที่ได้รับผลกระทบจากการรั่วไหลของน้ำมัน ในทะเล เป็นการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกถึงขั้นตอนรูปแบบในการจัดการ เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรค ที่จะส่งผลให้เกิดผลสำเร็จของความร่วมมือ ซึ่งการสัมภาษณ์จะมีการจัดบันทึกข้อมูลตามความเหมาะสม ให้ได้ในรายละเอียดตามขอบเขตทางด้านเนื้อหา

1. การสัมภาษณ์ (Interview) จะใช้เทคนิคการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งผู้วิจัยจะเป็นผู้ทำการสัมภาษณ์เอง เพื่อให้ได้ข้อมูลรายละเอียดตรงกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ให้มากที่สุด โดยอาศัย กรอบและแนวคิดเป็นสาระสำคัญในการตั้งประเด็นคำถาม จะไม่เรียงลำดับคำถามก่อนหลังเหมือนที่กำหนด เอาไว้ และคำถามจะมีลักษณะแบบปลายเปิด

2. เครื่องมือและอุปกรณ์ในการรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือและ อุปกรณ์ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1)แบบบันทึกข้อมูลภาคสนาม 2) สมุดบันทึกและอุปกรณ์เครื่องเขียน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสำรวจภาคสนาม โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล และใช้วิธีสัมภาษณ์ แบบเชิงลึก ซึ่งถือเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญมาก ผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลที่จะ ศึกษาเฉพาะ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 คน ดังนี้

ภาครัฐ : ได้แก่ ผู้บริหารท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานป้องกันและ
บรรเทาสาธารณภัย จำนวน 2 คน

ภาคเอกชน : ได้แก่ ผู้แทนของบริษัท สตาร์ บีโตร์เลียม รีไฟน์นิ่ง จำกัด (มหาชน)
จำนวน 1 คน

ภาคประชาชน : ผู้แทนกลุ่มประมงบริเวณชายหาดแม่รำพึง จำนวน 7 คน

วิธีการตรวจสอบข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ จากที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลมาแล้ว ขั้นตอนสำคัญที่จะต้องกระทำต่อไป คือ การตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูล โดยให้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ซึ่งมีวิธีการโดยละเอียด ดังนี้

1. การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) คือ การพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ ผู้วิจัยได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ วิธีตรวจสอบคือการสอบแหล่งของข้อมูล แหล่งที่มาที่จะพิจารณาในการ ตรวจสอบ ได้แก่ แหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคล

2. การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) คือ การตรวจสอบว่า ผู้วิจัยแต่ละคนจะได้ข้อมูลต่างกันอย่างไร โดยเปลี่ยนตัวผู้สังเกตแทนที่จะใช้ผู้วิจัยคนเดียวกันสังเกตโดย ตลอด ในกรณีที่ไม่แน่ใจในคุณภาพของผู้รวบรวมข้อมูลสนาม ควรเปลี่ยนตัวผู้วิจัยให้มีหลายคน

3. การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Theory Triangulation) คือ การตรวจสอบว่า ถ้าผู้วิจัยสามารถใช้แนวคิดทฤษฎีที่ต่างไปจากเดิมจะทำให้การตีความข้อมูลแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด อาจทำได้ง่ายกว่าในระดับสมมติฐานชั่วคราว และแนวคิดขณะที่ลงมือตีความสร้างข้อสรุปเหตุการณ์แต่ละ เหตุการณ์ การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎีได้ยากกว่าการตรวจสอบด้านอื่นๆ

4. การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) คือ การใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้การสังเกตควบคู่กับการซักถามพร้อมกันนั้นก็ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งเอกสารด้วย นอกจากนี้เพื่อการทดสอบให้แน่ใจว่าการวิเคราะห์และเก็บรวบรวมข้อมูลของเรานั้นถูกต้องหรือไม่

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ใช้ทั้งการวิเคราะห์เนื้อหา ด้วยวิธีการเชิงพรรณนาและอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น การวิเคราะห์ส่วนประกอบซึ่งเป็นการนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ออกเป็นส่วนๆ และการวิเคราะห์สาเหตุและผล ที่เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ว่าผลที่เกิดขึ้น มาจากเหตุปัจจัยใดบ้าง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยผู้ศึกษามีขั้นตอนในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ผู้ศึกษาจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาแยกประเด็นตามแต่ละประเด็น
2. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาแยกประเด็นคำถาม แล้วนำมาเปรียบเทียบความเหมือน หรือความแตกต่างของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคน ก่อนจะนำข้อมูลนั้นไปวิเคราะห์
3. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาแยกประเด็นคำถาม แล้วนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกัน อาทิเช่น แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในขั้นตอนของการจัดการความร่วมมือของประชาชน ก่อนจะนำข้อมูลนั้นไปวิเคราะห์

สรุปผลการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์การวิจัยเรื่อง การจัดการเชิงความร่วมมือ ภาครัฐ ธุรกิจ เอกชน และภาคประชาชน ในการจัดการปัญหาชายหาดแม่รำพึงที่ได้รับผลกระทบจากการรั่วไหลของน้ำมันในทะเล ผู้วิจัยได้แบ่งการตอบตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์การศึกษาข้อที่ 1 เพื่อศึกษาการจัดการเชิงความร่วมมือของภาครัฐ ธุรกิจเอกชน และประชาชน ในการจัดการปัญหาชายหาดแม่รำพึงที่ได้รับผลกระทบจากการรั่วไหลของน้ำมันในทะเล

จากการศึกษาการจัดการเชิงความร่วมมือของภาครัฐ ธุรกิจเอกชน และประชาชน ในการจัดการปัญหาชายหาดแม่รำพึงที่ได้รับผลกระทบจากการรั่วไหลของน้ำมันในทะเล พบว่า ภาครัฐในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบลตะพง มีการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ อะไรที่เป็นหน้าที่ของท้องถิ่น ท้องถิ่นจะเป็นผู้ดำเนินการไม่ว่าจะเป็นการรับเรื่องร้องทุกข์ โดยมีจุดรับลงทะเบียน จำนวน 2 จุด คือ จุดที่ 1. บ้านสบาย สบาย ซอย 1 หาดแม่รำพึง ต.ตะพง อ.เมือง จ.ระยอง จุดที่ 2. ฝ่ายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย องค์การบริหารส่วนตำบลตะพง (เฉพาะผู้มีภูมิลำเนาอยู่ในตำบลตะพง) อำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายประชาชนที่อยู่บริเวณชายหาดแม่รำพึงและประชาสัมพันธ์ให้กับกลุ่มประมง กลุ่มผู้ประกอบการร้านค้า ประชาชนที่หาหอย ปู ปลา บริเวณชายหาดแม่รำพึง ว่าไม่ควรจับสัตว์ทะเลบริเวณนี้ เนื่องจากอาจเกิดอันตรายจากการปนเปื้อนสารเคมีที่ทางบริษัทดำเนินการในการกำจัดน้ำมันที่อยู่ในทะเล ซึ่งเราไม่ทราบว่าจะจะเป็นสารเคมีหรือสารพิษนี้เป็นอันตรายร้ายแรงอย่างไรบ้าง การจัดการในครั้งนี้ธุรกิจเอกชนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ระดมผู้เชี่ยวชาญในการกำจัดน้ำมันในทะเลและที่ลอยมาขึ้นฝั่งบริเวณชายหาดแม่รำพึง ช่วยกันเร่งรัดแก้ไขสถานการณ์ มีการควบคุมการแพร่กระจายของน้ำมัน โดยใช้กำแพงกันน้ำมัน การดูดซับน้ำมันด้วยวัสดุดูดซับหรือใช้อุปกรณ์ดูดซับน้ำมัน เพื่อเก็บน้ำมันไม่ให้แพร่กระจาย พร้อมทั้งเก็บ

กวาดน้ำมันที่ลอยบนผิวน้ำ ในส่วนของการเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบ ทางองค์การบริหารส่วนตำบลตะพง ร่วมกันตัดสินใจกับทางบริษัทเอกชนว่าผู้ที่ร้องทุกข์อาศัยอยู่ในพื้นที่จริง และประกอบอาชีพประมงจริงหรือไม่ ควรได้รับการเยียวยาในด้านใดบ้างแบ่งเป็นรายกรณีไปเมื่อหน่วยงานภาครัฐและธุรกิจเอกชน ดำเนินการทุกอย่างตามขั้นตอนเสร็จ หน้าที่ต่อไปคือการเรียกประชาชนมาประชุมประชาคมร่วมกันกับภาครัฐ เอกชน ในการแก้ไขปัญหาในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อเป็นการฟื้นฟูแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยว และแหล่งอาหารให้นักท่องเที่ยวเลือกซื้อ เลือกทานอาหารทะเลสดๆ

วัตถุประสงค์การศึกษาข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการจัดการเชิงความร่วมมือ ในการจัดการปัญหาชายหาดแม่รำพึงที่ได้รับผลกระทบจากการรั่วไหลของน้ำมันในทะเล

จากการศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการจัดการเชิงความร่วมมือ ในการจัดการปัญหาชายหาดแม่รำพึงที่ได้รับผลกระทบจากการรั่วไหลของน้ำมันในทะเล พบว่าการประสานงานระหว่างหน่วยงาน ในการดำเนินการแก้ไขสถานการณ์น้ำมันรั่วไหลมีการทำงานที่ขาดความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน เพราะการจัดการกับน้ำมันที่รั่วไหลในทะเลต้องมีผู้เชี่ยวชาญที่ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยร่วมกันตัดสินใจกับบริษัทที่เป็นต้นเหตุทำให้น้ำมันรั่วไหล หน่วยงานภาครัฐ และประชาชนไม่สามารถเข้าไปยุ่งเกี่ยวในส่วนนี้ได้ รวมไปถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างภาครัฐและเอกชนอาจไม่เป็นไปอย่างโปร่งใส โดยเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปริมาณน้ำมันที่รั่วไหลหรือผลกระทบที่เกิดขึ้น การส่งต่อข้อมูลให้กับประชาชนในพื้นที่ตำบล ตะพง และผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนอาจทำได้ไม่ดีพอ ทำให้เกิดความสับสนหรือล่าช้าในการดำเนินการ ภาครัฐหรือบริษัทอาจมีข้อมูลเฉพาะกลุ่มและไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลสำคัญที่อาจช่วยในเรื่องของการวางแผนหรือการฟื้นฟู เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลไม่ครอบคลุม ซึ่งทำให้ประชาชนไม่ทราบข้อมูลที่แท้จริง และที่สำคัญหน่วยงานภาครัฐเองก็ต้องมีการพูดคุยด้วยตนเอง เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลตะพง รับผิดชอบพื้นที่ตำบลตะพงทั้งหมด แต่พื้นที่บริเวณชายหาดแม่รำพึง ดำเนินกิจกรรมยากลำบาก เนื่องจากพื้นที่ชายหาดอยู่ในความดูแลของกรมเจ้าท่า กรมอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด ทางหลวงชนบท จนมาถึงความรับผิดชอบของท้องถิ่นเจ้าของพื้นที่ ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐทั้ง 4 หน่วยงาน ควรร่วมกันประชุมว่าใครควรต้องรับผิดชอบในส่วนใดบ้าง เพื่อจะได้ไม่เกิดการดำเนินงานที่ซ้ำซ้อน

วัตถุประสงค์การศึกษาข้อที่ 3 เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาการจัดการเชิงความร่วมมือในการจัดการปัญหาชายหาดแม่รำพึงที่ได้รับผลกระทบจากการรั่วไหลของน้ำมันในทะเล

จากการศึกษาแนวทางในการพัฒนาการจัดการเชิงความร่วมมือในการจัดการปัญหาชายหาดแม่รำพึงที่ได้รับผลกระทบจากการรั่วไหลของน้ำมันในทะเล พบว่า ทุกภาคส่วนต้องร่วมกันจัดทำแผนการจัดการ ภัยพิบัติ จากการรั่วไหลของน้ำมันที่ครอบคลุมทุกด้าน ตั้งแต่การป้องกัน การตอบสนองในเหตุการณ์ฉุกเฉิน และการฟื้นฟู รวมถึงการฝึกอบรมบุคลากรจากภาครัฐและเอกชน และประชาชนในการเตรียมความพร้อมรับมือกับเหตุการณ์การรั่วไหลของน้ำมัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล เพื่อให้ทุกฝ่ายสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ เกี่ยวข้องกับการรั่วไหลของน้ำมัน เช่น ข้อมูลการตรวจสอบปริมาณน้ำมันที่รั่วไหล สภาพอากาศ หรือทิศทางของกระแสน้ำ การใช้เทคโนโลยี เช่น ระบบ GIS (Geographic Information System) แอปพลิเคชันในการติดตามสถานการณ์ เพื่อแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า จัดเวทีประชุมเพื่อให้ข้อมูล และสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับผลกระทบจากน้ำมันรั่วไหลและวิธีการป้องกัน โดยการประเมินผลและการเรียนรู้

จากประสบการณ์หลังจากการจัดการเหตุการณ์ ติดตามผลการฟื้นฟู เพื่อให้แน่ใจว่าการฟื้นฟูมีประสิทธิภาพ และสามารถลดผลกระทบระยะยาวที่เกิดขึ้นกับระบบนิเวศในทะเลได้ สร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของชุมชน ให้ประชาชนมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจและการจัดการ เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการกรณีเกิดภัยพิบัติ ที่มีตัวแทนจากประชาชนในทุกขั้นตอนของการจัดการน้ำมันรั่วไหล ให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันและการจัดการกับน้ำมันรั่วไหล เช่น การฝึกอบรมให้กับประชาชนเกี่ยวกับวิธีการดูแลรักษาคุณภาพน้ำ และการติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้น

อภิปรายผลการศึกษา

การจัดการเชิงความร่วมมือ ภาครัฐ ธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ในการจัดการปัญหาชายหาดแม่รำพึงที่ได้รับผลกระทบจากการรั่วไหลของน้ำมันในทะเล ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการศึกษาดมวัตถุประสงค์การศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

วัตถุประสงค์การศึกษาข้อที่ 1 เพื่อศึกษาการจัดการเชิงความร่วมมือของภาครัฐ ธุรกิจเอกชน และประชาชน ในการจัดการปัญหาชายหาดแม่รำพึงที่ได้รับผลกระทบจากการรั่วไหลของน้ำมันในทะเล

การจัดการเชิงความร่วมมือของภาครัฐ ธุรกิจเอกชน และประชาชน ในการจัดการปัญหาชายหาดแม่รำพึงที่ได้รับผลกระทบจากการรั่วไหลของน้ำมันในทะเล ในด้านความร่วมมือในการทำแผน ด้านความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ด้านความร่วมมือในการปฏิบัติ มีความพร้อมที่จะร่วมมือกันอยู่ในระดับที่ดีพอสมควร เนื่องจากแต่ละภาคส่วนมีการแบ่งหน้าที่กันทำตามอำนาจหน้าที่ที่ตนเองสามารถทำได้ เพื่อแก้ไขสถานการณ์ให้คลี่คลายโดยเร็วที่สุด และช่วยฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและความปลอดภัยระบบนิเวศในทะเล โดยสอดคล้องกับการใช้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความร่วมมือ ที่สรุปรายละเอียดของการสร้างความร่วมมือ (Collaboration) คือ กระบวนการที่หลายองค์กรหรือบุคคลต่างๆ มารวมตัวกันเพื่อทำงานร่วมกัน โดยมีเป้าหมายร่วมและสนับสนุนซึ่งกันและกัน การสร้างความร่วมมือสำคัญในการมีพันธมิตรที่เชื่อถือได้ โดยการแลกเปลี่ยนข้อมูลและทรัพยากร พร้อมทั้งการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งจะช่วยเพิ่มโอกาสในการบรรลุเป้าหมายร่วมกัน โดยมีองค์ประกอบของความร่วมมือทั้ง 5 องค์ประกอบ ดังนี้ (วรสุตา สุขารมณ, 2554)

1. ด้านความร่วมมือในการทำแผน พบว่า การร่วมกันวางแผนและกำหนดแนวทางการดำเนินงาน โดยหน่วยงานต่างๆ จะร่วมกันกำหนดเป้าหมายและกลยุทธ์ พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและนโยบายเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน
2. ด้านความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูล พบว่า หน่วยงานต่างๆ ให้การสนับสนุนข้อมูล ความรู้ และความชำนาญกันและกัน
3. ด้านความร่วมมือในการปฏิบัติ พบว่า หน่วยงานต่างๆ ทำงานร่วมกัน โดยมีการตัดสินใจร่วมกัน ปฏิบัติงานร่วมกัน พึ่งพาอาศัยกันเพื่อบรรลุเป้าหมายเดียวกัน
4. ด้านความร่วมมือในการประเมิน พบว่า หน่วยงานต่างๆ ร่วมกันประเมินผลการดำเนินงาน โดยยอมรับและรับฟังผลการประเมิน ซึ่งช่วยให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาการทำงานในอนาคตได้
5. ด้านความร่วมมือในการบันทึกข้อตกลง พบว่า การสร้างความร่วมมืออย่างเป็นทางการระหว่างหน่วยงาน โดยมีการประชุมและบันทึกข้อตกลงความร่วมมือเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อสร้างความเข้าใจและการดำเนินงานร่วมกันในระยะยาว และสอดคล้องกับการใช้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม

ซึ่งการจัดการสิ่งแวดล้อม หมายถึง กระบวนการใช้สิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ โดยการวางแผน ดำเนินงาน ติดตามประเมินผลและปรับปรุง แก้ไขพัฒนาให้ดีขึ้น ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงการใช้ อย่างประหยัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ใช้ให้ได้อย่างยั่งยืน ยาวนานตลอดไป และเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อมวลมนุษย และธรรมชาติให้มากที่สุด

วัตถุประสงค์การศึกษาข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการจัดการเชิงความร่วมมือ ในการจัดการปัญหาชายหาดแม่รำพึงที่ได้รับผลกระทบจากการรั่วไหลของน้ำมันในทะเล

ปัญหาและอุปสรรคของการจัดการเชิงความร่วมมือ ในการจัดการปัญหาชายหาดแม่รำพึงที่ได้รับ ผลกระทบจากการรั่วไหลของน้ำมันในทะเล พบว่า การส่งต่อข้อมูลให้กับประชาชนในพื้นที่ตำบลตะพง และผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนอาจทำได้ไม่ดีพอ ทำให้เกิดความสับสนหรือล่าช้าในการดำเนินการ และที่สำคัญ หน่วยงานภาครัฐเองก็ต้องมีการพูดคุยด้วยตนเอง เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลตะพง รับผิดชอบพื้นที่ ตำบลตะพงทั้งหมด แต่พื้นที่บริเวณชายหาดแม่รำพึง ดำเนินกิจกรรมยากลำบาก เนื่องจากพื้นที่ชายหาด อยู่ในความดูแลของกรมเจ้าท่า กรมอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด ทางหลวงชนบท ถึงจะมา อยู่ในความรับผิดชอบของท้องถิ่นเจ้าของพื้นที่ โดยสอดคล้องกับการใช้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความร่วมมือ ที่สรุปรายละเอียดของการสร้างความร่วมมือ (Collaboration) คือ กระบวนการที่หลายองค์กรหรือบุคคล ต่างๆ มารวมตัวกันเพื่อทำงานร่วมกัน โดยมีเป้าหมายร่วมและสนับสนุนซึ่งกันและกัน การสร้างความร่วมมือ สำคัญในการมีพันธมิตรที่เชื่อถือได้ โดยการแลกเปลี่ยนข้อมูลและทรัพยากร พร้อมทั้งการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มโอกาสในการบรรลุเป้าหมายร่วมกัน และสอดคล้องกับทฤษฎีการจัดการปกครองสาธารณะ แนวใหม่ (New Public Governance: NPG) ที่เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะและการ ส่งมอบบริการ โดยสามารถประยุกต์ใช้กับการจัดการปกครองท้องถิ่น ซึ่งช่วยให้การบริหารเปลี่ยนจากรู แบบดั้งเดิมที่เน้นระบบราชการไปสู่การจัดการแบบเครือข่ายที่ส่งเสริมความร่วมมือจากทุกภาคส่วนใน ท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายและการส่งมอบบริการสาธารณะจะเสริมสร้างพลังอำนาจและ ความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่น อีกทั้งยังสร้างทุนทางสังคมที่จะเป็นแรงขับเคลื่อนในการต่อรองและสร้าง ความสมานฉันท์ในสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษาข้อที่ 3 เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาการจัดการเชิงความร่วมมือใน การจัดการปัญหาชายหาดแม่รำพึงที่ได้รับผลกระทบจากการรั่วไหลของน้ำมันในทะเล

แนวทางในการพัฒนาการจัดการเชิงความร่วมมือในการจัดการปัญหาชายหาดแม่รำพึงที่ได้รับ ผลกระทบจากการรั่วไหลของน้ำมันในทะเล พบว่า ทุกภาคส่วนต้องร่วมกันจัดทำแผนการจัดการภัยพิบัติ จากการรั่วไหลของน้ำมันที่ครอบคลุมทุกด้าน ตั้งแต่การป้องกัน การตอบสนองในเหตุการณ์ฉุกเฉิน และการ ฟื้นฟู รวมถึงการฝึกอบรมบุคลากรทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนในการเตรียมความพร้อมรับมือกับ เหตุการณ์การรั่วไหลของน้ำมัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล เพื่อให้ทุกฝ่ายสามารถเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ การรั่วไหลของน้ำมัน เช่น ข้อมูลการตรวจสอบปริมาณน้ำมันที่รั่วไหล สภาพอากาศ หรือทิศทาง ของกระแสน้ำ การใช้เทคโนโลยี เช่น ระบบ GIS (Geographic Information System) หรือแอปพลิเคชันใน การติดตามสถานการณ์ เพื่อแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า การจัดเวทีประชุมเพื่อให้ข้อมูล และการสร้าง ความตระหนักรู้เกี่ยวกับผลกระทบจากน้ำมันรั่วไหลและวิธีการป้องกัน โดยมีการประเมินผลและการเรียนรู้

จากประสบการณ์หลังจากการจัดการเหตุการณ์น้ำมันรั่วไหลในทะเล มีการติดตามผลการฟื้นฟู เพื่อให้แน่ใจว่าการฟื้นฟูมีประสิทธิภาพ และสามารถลดผลกระทบระยะยาว สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติ การจัดการภัยพิบัติทั่วไป ที่สามารถแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ การป้องกัน การเตรียมพร้อม การตอบสนอง และการฟื้นฟู โดยการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนมีความสำคัญอย่างมากต่อการจัดการภัยพิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่าจะมีการแยกขั้นตอน แต่แต่ละขั้นตอนมีเป้าหมายที่ชัดเจน และมีความเชื่อมโยงกัน เพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ที่ดีที่สุด

ข้อเสนอแนะในการศึกษา

1. บริษัทเอกชนควรมีมาตรการในการป้องกันการ ฝ่าระวาง และควรตรวจเช็คอุปกรณ์อยู่ตลอดเวลา และควรเพิ่มความระมัดระวังจากการปฏิบัติหน้าที่ เพราะถ้าเกิดปัญหาจะมีผลเสียต่อทรัพยากรทางทะเลจำนวนมาก รวมถึงชายฝั่งชายทะเล
2. การพัฒนาแผนการจัดการที่มีความชัดเจนและครอบคลุม ภาครัฐควรมีการตั้งกรอบการประสานงานที่ชัดเจนกับภาคเอกชนเพื่อให้ มีความรับผิดชอบร่วมกันในกรณีที่เกิดเหตุการณ์น้ำมันรั่วไหล และสามารถจัดการกับสถานการณ์ได้อย่างรวดเร็ว
3. การพัฒนาระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่โปร่งใสและทันสมัย ควรใช้เทคโนโลยี เช่น ระบบ GIS (Geographic Information System) หรือแอปพลิเคชันที่สามารถติดตามการรั่วไหลของน้ำมันแบบเรียลไทม์ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถประเมินสถานการณ์และทำการตอบสนองได้ทันที
4. ควรเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการรั่วไหลของน้ำมันอย่างโปร่งใส เพื่อให้ประชาชนและชุมชนท้องถิ่นสามารถรับรู้และเตรียมความพร้อมในการรับมือกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ.(2553). การคาดการณ์การเคลื่อนที่ของคราบน้ำมันในทะเลผลกระทบต่อ
ทรัพยากรธรรมชาติ และแนวทางการแก้ไข. ส่วนแหล่งน้ำทะเล สำนักจัดการคุณภาพน้ำ
กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- กรมควบคุมมลพิษ.(2565). คู่มือการเก็บและวิเคราะห์ตัวอย่างน้ำมัน คราบน้ำมันและก้อนน้ำมันดิน.
เจ้าหน้าที่ส่วนแหล่งน้ำทะเล กองจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษกระทรวง
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย. (2557). การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย
(พิมพ์ครั้งที่ 3). โรงพิมพ์ชมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. มาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม ออนไลน์ ค้นเมื่อ
วันที่ 26 สิงหาคม 2567 จาก
https://www.dla.go.th/work/e_book/eb1/std210550/25/25.htm
- เกษม จันทร์แก้ว.(2540). วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม. วิทยาลัยสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชวงศ์ อุบลี.(2551). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการภัยพิบัติ กรณีศึกษา อาคารเคหะ
ชุมชนเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร. ภาคนิพนธ์ ของนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
การบริหารรัฐกิจ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไททัศน์ มาลา .(2561). การจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่ (New Public Governance: NPG):
แนวคิดและการประยุกต์ใช้ในการจัดการปกครองท้องถิ่น. วารสารวไลยลงกรณ์ปริทัศน์
(มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์,8(1), 185-187.
- ธนัญญา ตอบแก่ง. (2564). การจัดการเชิงความร่วมมือภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อแก้ไข
ปัญหาของกลุ่มหัตถกรรมตุ๊กตาบ้านสิงห์ ตำบลบ้านสิงห์ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี. บทความ
เรียงค้นคว้าอิสระ ของนักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธีระ วรรณรัตน์.(2558). การรับรู้ผลกระทบและการจัดการวิกฤตน้ำมันรั่วไหลบริเวณอ่าวพร้าวเกาะเสม็ด
จังหวัดระยอง (พิมพ์ครั้งที่ 1). พิมพ์ที่ บริษัท จรยุทธนิทวงศ์การพิมพ์ จำกัด.
- ประเทือง ม่วงอ่อน. บทปริทัศน์หนังสือ Collaborative public management:new strategies for local
governments.by Robert Agranoff and Michael McGuire วารสารการบริหารท้องถิ่น ปีที่ 8
ฉบับที่ 2 (เมษายน - มิถุนายน 2558)
- พรภณ พงษ์เพชร และ Pornpon Pongpetch. (2553). ความร่วมมือในการป้องกันปัญหาเสพติด
ระหว่างองค์การภาครัฐและองค์การภาคเอกชน ศึกษาเฉพาะศูนย์อำนวยการประสานงานป้องกัน
และแก้ไขปัญหาเสพติดภาคเยาวชน (ศอ.ปส.ย.). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศุภวัตร กาญจน์อดิเรกลาภ.(2564). เรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งกรณีน้ำมันรั่วไหล
ในประเทศไทย .เอกสารวิชาการฉบับที่ 1/2564. สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเลและ
ชายฝั่ง.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของพรรคก้าวไกล ผลิตโดย บริษัท สเปกเตอร์ ซี จำกัด. 1 ปีน้ำมันรั่วระยอง:
โศกนาฏกรรมสิ่งแวดล้อมที่ควรเป็นครั้ง สุดท้าย. ออนไลน์ ค้นเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2567
จาก <https://www.moveforwardparty.org/article/16691/>

Robert Agranoff & Michael McGuire. (2003). Collaborative public management: new strategies for local governments. Washington, D.C. : Georgetown University Press